

Life v Sloveniji

Naslov publikacije: LIFE v Sloveniji

Izdajatelj: Ministrstvo za okolje in prostor,
Dunajska 48, 1000 Ljubljana

Zbrale in uredile: Janja Samec, Marjetka Šemrl
dos Reis in Špela Žohar

Lektoriranje: Generalni sekretariat
Vlade Republike Slovenije, Sektor za prevajanje

Kreativno oblikovanje: Špela Polak

Oblikovanje: Birografika Bori d.o.o.

Tisk: Birografika Bori d.o.o.

Naklada: 1000 kosov

Leto izida: Marec 2019

*Brošuro smo izdali v okviru projekta LIFE Krepitev
zmogljivosti (LIFE14 CAP/SI/000012), ki je sofinancir-
an iz sredstev LIFE, finančnega instrumenta Evrop-
ske unije za Okolje in podnebne spremembe.*

Kazalo

NAGOVOR: Bodimo Zgled!	3
NAGOVOR: Zakaj LIFE?	4
LIFE = POMOČNIK PRI OKOLJSKIH IZZIVIH	5
KDAJ IZBRATI LIFE?	6
KAJ PRIČAKUJE EVROPSKA KOMISIJA?	7
KAJ LAHKO PRIČAKUJE LIFE PRIJAVITELJ?	8
KAKO ZAČETI?	9
KAJ SVETUJEJO USPEŠNI LIFE PRIJAVITELJI?	11
LIFE KREPITEV ZMOGLJIVOSTI	17
KJE LAHKO IZVEMO VEČ?	20

Kazalo slik

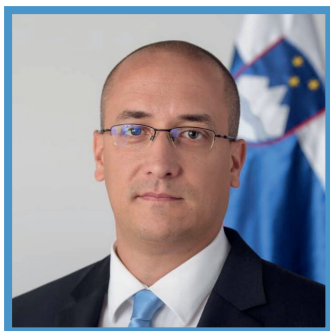
Naslovnica (iz leve proti desni):

<i>foto 1:</i> Volk (projekt SloWolf), avtor: Miha Krofel	1
<i>foto 2:</i> projektno območje (projekt LIFE ViVaCCAdapt)	1
<i>foto 3:</i> izvedba delavnic (projekt Slovenia WEEE Campaign)	1
<i>foto 4:</i> tehnologija izdelana v projektu (LIFE for Acid Whey)	1

Notranjost:

<i>foto 5:</i> Akcija čiščenja zarasti na otokih ptujskega jezera 2014 (projekt LIVEDRAVA)	5
<i>foto 6:</i> Poljniki (projekt LIVEDRAVA), avtor: Luka Božič	8
<i>foto 7:</i> plavajoča delovna ploščad (plovilo) (projekt LIFE Stop CyanoBloom)	11
<i>foto 8:</i> Siva gos (projekt LIVEDRAVA)	12
<i>foto 9:</i> Kraška jama (projekt LIFE Kočevsko), avtor: Marjan Čigoj	13
<i>foto 10:</i> Delavnice na projektu (LIFE Gospodarjenje z e-odpadki)	14
<i>foto 11:</i> Center za obiskovalce v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (projekt Obnova in ohranjanje habitatov in ptic v naravnem rezervatu Škocjanski zatok)	15
<i>foto 12:</i> ekipa in aktivnosti na projektu LIFE Krepitev zmogljivosti	16

Nagovor

Bodimo zgled!

Naslednje leto bo minilo okroglih sto let, odkar je bila Deželni vladi za Slovenijo predložena »Spomenica za varstvo prirode«, ki je eden prvih zapisanih programov varstva narave na svetu in še danes predstavlja temelj naravovarstvenih prizadevanj v Sloveniji.

To dejstvo me navdaja z optimizmom. Slovenke in Slovenci smo očitno nekoč že orali ledino na področju varovanja narave. Bili smo zgled drugim državam, predvsem pa smo se kot posamezniki zavedali, da imamo edinstveno Slovenijo in zato edinstveno priložnost, da jo ohranimo v vsej svoji lepoti.

A svet se je v zadnjem stoletju precej spremenil. Tehnološki razvoj je prinesel veliko dobrega za človeka, ob tem pa ogromno terjal od narave. Ni razloga za preplah; nisem eden tistih, ki trdijo, da se skrb za naravo in gospodarski razvoj izključujeta. Prav nasprotno, prepričan sem, da bo okrepljena skrb za naravo ustvarila nova delovna mesta in zato pospešila gospodarski in siceršnji razvoj.

Spremembe zadnjih desetletij so prinesle onesnaženo naravo, upad biotske raznovrstnosti, uničujoče poplave, vre-

menske ujme, hude posledice podnebnih sprememb. A svet se že nekaj let nahaja v nekem teoretskem krču. Preplavljajo nas svetovni manifesti, delovne skupine, konference, izredna srečanja o ohranjanju narave in našega planeta. Manjkajo pa, po mojem skromnem mnenju, dejanja. Dejanja na strani držav, politike in - predvsem - na strani gospodarstva. Pogrešam tudi dejanja nas, državljanek in državljanov. Vsak od nas šteje, vsak od nas naj bo zgled, kako ravnati z naravo. Šele ko bomo počistili pred svojim pragom, torej vsak pri sebi doma in nadalje kot država, bomo lahko sestavili te, na prvi pogled majhne koščke mozaika, ki se mu v populističnem jeziku rado reče »ohranjanje naše zelene Slovenije«.

Je pred nami dolga pot? Morda. Naše razvade, naš zahodnjaški način življenja ubijajo naš planet. Zato moramo danes začeti pri spremembi samih sebe in svojih navad. Prepričan sem, da so LIFE projekti pomemben del tega mozaika za ohranjanje našega planeta.

Program LIFE poteka v okviru Evropske unije in z nepovratnimi sredstvi podpira dobre ideje. Dobre ideje na področju varstva okolja, ohranjanja narave ali podnebnih ukrepov so za LIFE projekte osrednjega pomena in so hkrati ključne za naš planet. Za Ministrstvo za okolje in prostor je program LIFE nepogrešljiv pomočnik pri izvajanju in tudi izboljševanju zakonodaje. Hkrati so LIFE projekti generator ukrepov na terenu in s tem tudi spreminjanja našega vsakdanjega vedenja. Pridružite se torej LIFE gibanju, bodite drzni v svojih idejah, orjite ledino, kot smo jo Slovenci pred stoletjem. Predvsem pa - bodimo zgled. Zgled sebi, drug drugemu in svetu.

Jure Leben, minister za okolje in prostor

Nagovor

Zakaj LIFE?

Delati dobro za naravo in okolje je ena izmed mojih temeljnih vrednot. Zato je bila povsem logična osebna in s tem poklicna odločitev, ko sem pred 15. leti prevzela vodenje LIFE Kontaktne točke v Sloveniji. Med drugim se pri svojem delu vključujem v oblikovanje LIFE projektov – pogosto že od prvih idejnih zasnov. Pri tem spoznavam veliko različnih ljudi in sodelujem s številnimi organizacijami, predvsem pa jim pomagam hitreje in lažje doseči cilje, ki so si jih zastavili. Kot biologinji mi je posebej v veselje terensko delo.

Kaj pa je tisto, kar veseli sodelavce v LIFE projektih?

- **Spremembe na bolje**, saj oblikujejo rešitve za konkretne probleme v okolju. Z dobrimi argumenti, rešitvami in s povezovanjem z drugimi uveljavijo rešitve. Priložnosti so tudi za odpiranje novih delovnih mest.
- **Dinamično delo**, ki poleg dela v pisarni vključuje tudi terensko delo, organizacijo dogodkov in veliko akcije - zahteva pa tudi dobro organizacijo in vodenje.
- **Kreativnost in inovativnost**, saj oblikujejo posebne okoljske rešitve, primerne za specifične situacije. Še

posebej cenjene so inovacije, a že prenos obstoječih rešitev v vsakdanjo prakso mnogokrat zahteva veliko iznajdljivosti. Možne so celo manjše študije ali raziskave, pa diplomske naloge in magisteriji, celo doktorati.

- **Timsko delo in povezovanje z drugimi organizacijami**, saj v projektu nikoli niso sami. Srečajo veliko novih sodelavcev, sodelujejo s podobno mislečimi, skupaj najdejo rešitve. Razširijo si krog tudi preko nacionalnih meja. To so odlične priložnosti za poslovno in osebno rast.

- **Mreženje in druženje**, saj pripravijo različne dogodke, ki so namenjeni najširšemu krogu tistih, ki so tako ali drugače vključeni v vsebine ali povezani s projektom

- In ne nazadnje to, da z LIFE projektom lahko **naredijo veliko dobrega** zase, za družbo, za prijatelje ter otroke in vnuke, saj na ta način skrbijo za boljše okolje in bolj ohranjeno naravo.

Seveda se kdaj lahko tudi zaplete in ne gre vse po načrtu, kot vedno v življenju. A pri reševanju zapletov vedno priskoči na pomoč Evropska komisija, ki nudi podporo ves čas izvajanja projekta. Pomagamo pa tudi na Ministrstvu za okolje in prostor - tako z nasveti kot finančno.

Vse to so zagotovo razlogi, da se za LIFE projekte odloča vedno več organizacij. S tem za našo naravo in okolje vsako leto zagotovimo več sredstev, predvsem pa si za spremembe na boljše prizadeva vedno več ljudi. In prav vi ste tisti, ki boste s svojim znanjem in izkušnjami prispevali k temu, da bosta narava in okolje v dobrem stanju tudi v prihodnje.

Mag. Julijana Lebez Lozej,
Kontaktna točka za program LIFE na MOP

**Life = pomočnik pri
okoljskih izzivih**

Program LIFE je največji evropski finančni mehanizem, namenjen ukrepi na področju **varstva okolja, ohranjanja narave ter blaženja posledic podnebnih sprememb in prilagajanja podnebnim spremembam**. Upravlja in financira ga Evropska komisija. Opredeljujeta ga dva ključna dokumenta: Uredba LIFE in Večletni delovni program LIFE.

Sredstva programa LIFE se lahko pridobijo z oddajo projektnega predloga na **vsakoletnih razpisih LIFE**, ki jih pripravi Evropska komisija. Načine oddaje predlogov in roke za posamezne vsebine in vrste projektov vsako leto navedejo v razpisni dokumentaciji, kjer opredelijo tudi ključne vsebine.

Cilj programa LIFE je prispevati k trajnostnemu razvoju in doseganju ciljev Strategije Evropa 2020, Sedmega okoljskega akcijskega programa in drugih pobud EU na področju okolja ter podnebnih sprememb. Zaradi medsebojne povezanosti med politikami se vsebine, ki jih hkrati obravnavajo program LIFE in nekateri drugi finančni programi EU (npr. nekateri programi Interreg, Obzorje 2020), lahko prekrivajo. Za uspešno pridobitev sredstev LIFE je zato izjemnega pomena dobra opredelitev ciljev v predlogu LIFE projekta.

Višina sofinanciranja se v programu LIFE lahko spreminja
– v zadnjem Večletnem delovnem programu (2014–2020)

se je gibala med 55 in 75 odstotki. Projekte podpira tudi Ministrstvo za okolje in prostor, ki glede na razpoložljiva sredstva sofinancira odobrene LIFE projekte. Preostala sredstva zagotovijo prijavitelj, partnerji in drugi sofinancerji projekta. Informacije glede sofinanciranja so na voljo na **lifeslovenija.si**.

Dr. Damijan Denac,

direktor društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

Razlog, da se vedno znova odločamo za prijavo LIFE projektov, je jasno prepoznana grožnja in poslabšano stanje narave pri nas ter na drugi strani naše znanje in izkušnje na podlagi ukrepov, s katerimi to stanje lahko izboljšamo. Shema LIFE omogoča konkretne in učinkovite navorovarsvene projekte ter nam je blizu.

Dr. Maja Zupančič Justin,

vodja raziskav in razvoja za področje biotehnologije,
Arhel d.o.o.

V zadnjem času se osredotočamo predvsem na razvoj tehnologij, ki rešujejo različne nerešene okoljske izzive. Program LIFE je zato za nas zelo ugoden finančni instrument, s katerim lahko delno sofinanciramo svoje naložbe v razvoj.

Kdaj izbrati LIFE?

Program LIFE se lahko uporabi, ko rešujemo okoljsko vprašanje in z ukrepi prispevamo k merljivemu izboljšanju na področju varstva okolja, ohranjanja narave ter blaženja posledic podnebnih sprememb in prilagajanja podnebnim spremembam.

Ali je LIFE prava izbira?

V projektni prijavi je treba jasno in nedvoumno obrazložiti, zakaj je program LIFE ustrezen vir financiranja za projekt in ali je projektna ideja primerna za financiranje iz programa LIFE. Program LIFE namreč ne financira projektov, ki imajo možnost financiranja iz drugih skladov.

Dr. Vesna Žepič Bogataj, vodja laboratorija za aplikativne materiale v podjetju TECOS

Slovenskim podjetjem toplo priporočamo prijavo LIFE projekta. Dobre okoljske rešitve je mogoče ponuditi le s komplementarnimi partnerskimi zavezami in skupnim delovanjem na določeni problematiki.

Upravičene države

Upravičeno območje izvajanja projektov je območje držav članic Evropske unije. Druge države lahko sodelujejo v skladu z določenimi pogoji, ki so opredeljeni v Uredbi LIFE.

Upravičenci

Kot prijavitelj projekta ali projektni partner lahko sodelujejo pravne osebe, registrirane v Evropski uniji. Med njimi so javne ustanove, zasebne gospodarske in negospodarske organizacije. Fizične osebe (vključno s samostojnimi podjetniki) ne morejo biti prijavitelj oziroma partner v projektu (lahko pa sodelujejo kot zunanji izvajalci).

Trajanje projekta

Dolžina projektov ni omejena – večinoma pa trajajo od dveh do petih let. Določiti je treba takšno dolžino projekta, da se lahko dosežejo zastavljeni cilji projekta in da se uspešno dokončajo vse akcije.

Vrednost projekta

Najnižja in najvišja vrednost projektov nista določeni. Povprečna vrednost odobrenih projektov je od 1 do 5 milijonov evrov. Izbrani so že bili projekti, ki to vrednost presega. Redko so izbrani projekti, katerih vrednost je nižja od 500.000 evrov.

Pomoč prijaviteljem

Program LIFE ima zelo dober podporni sistem: olajša pripravo in izvajanje projekta tudi tistim, ki se s tem programom srečujejo prvič. Dodatne informacije o programu LIFE je mogoče dobiti na nacionalni kontaktni točki za LIFE na Ministrstvu za okolje in prostor.

e-pošta: life.mop@gov.si

spletna stran: www.lifeslovenija.si

Kaj pričakuje Evropska komisija?

Okoljske koristi

Rezultati LIFE projekta morajo biti vidni, prepoznavni in uporabni tudi po koncu projekta. Evropska komisija iz leta v leto več pozornosti namenja opisu aktivnosti, ki so namenjene ohranjanju rezultatov LIFE projektov in pomnožitvi učinkov LIFE projekta tudi po njegovem zaključku. Okoljske koristi morajo biti jasno številčno opredeljene v času trajanja projekta in tudi po njegovem zaključku.

Trajnost projektnih rezultatov

Trajnost projektnih rezultatov zagotavlja ohranjanje učinkov projekta po njegovem zaključku. Omogočeno naj bo nadaljevanje projektnih aktivnosti po zaključku projekta, pa tudi prenos rešitev/ukrepov na druga območja, v druge panoge, sektorje. Že pri pripravi projekta morajo prijavitelji razmišljati o strategiji razširjanja projektnih rešitev in to tudi natančno opisati in predstaviti v svojem projektnem predlogu.

Doc. dr. Ana Mladenovič,
univ. dipl. inž. geol.
Zavod za gradbeništvo Slovenije

Trajnost LIFE projekta pomeni, da se vse aktivnosti ne izvedejo samo zaradi projekta, temveč da se novi model, storitev ali tehnologija uporabljajo naprej, tudi po koncu projekta, in da se, če je le mogoče, v praksi multiplicirajo.

Doseganje trajnosti projektnih rezultatov

Nadnacionalnost

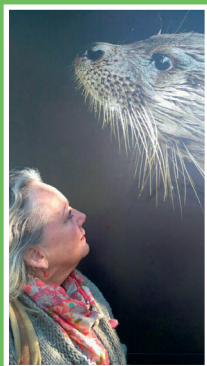
Za doseganje nadnacionalnosti projekta je pri doseganju njegovih ciljev ključno sodelovanje partnerjev iz več različnih držav. Lahko gre za sodelovanje med državami članicami ali za sodelovanje med državami članicami in tretjimi državami, ki sodelujejo v programu LIFE.

Dr. Vesna Žepič Bogataj,
vodja laboratorija za
aplikativne materiale v
podjetju TECOS

Kadar delamo s partnerji iz različnih držav, moramo paziti na jasno razdelitev delovnih nalog med posameznimi partnerji in na zaščito intelektualne lastnine že v zelo zgodnjih stopnjah projektne zasnove.

Kaj lahko pričakujejo LIFE prijavitelji?

Marjana Hönigsfeld Adamič,
univ. dipl. biol.,
vodja projektov

LUTRA, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine,
.....

LIFE so od vsega začetka prav posebni projekti. Zato je tudi življenje z njimi posebno, včasih močno stresno in naporno; a če so nameni jasni in pošteni, se napori poplačajo. To so največji projekti, ki so v Evropi namenjeni izključno varstvu okolja in ohranjanju narave. So tudi priložnost za večno podhranjene nevladne naravovarstvene organizacije, da uresničijo svoje vizije in ob tem tudi preživijo. Inštitut LUTRA je ena takšnih. S projekti LIFE živimo že petnajst let, kar je za slovenske razmere sorazmerno dolga doba.

**Life
je način
življenja**

.....
Barbara Morgan, Krajinski park Sečoveljske soline,
vodja projekta LIFE MANSALT

V Krajinskem parku Sečoveljske soline smo izvedli že dva LIFE projekta. Oba sta nam zlasti omogočila, da smo lahko bolje poskrbeli za ugodne razmere za vrste in habitate v parku. Oba projekta sta omogočila tudi nove zaposlitve lokalnega prebivalstva, hkrati pa smo prek projektov lahko izpeljali tudi veliko aktivnosti ozaveščanja o pomenu ohranjanja narave za otroke in odrasle. Bolj urejen park seveda pomeni tudi boljšo izkušnjo za obiskovalce. Trendi kažejo, da turisti med potovanji čedalje pogosteje iščejo naravne znamenitosti in Krajinski park Sečoveljske soline je v tem pogledu edinstvena lokacija, kjer se narava in dejavnost človeka prepletata skozi stoletja in dokazujeta, da je takšno sobivanje lahko tudi v korist narave.

Kako začeti?

Koraki priprave LIFE projektnega predloga:

1. Obvezno preberimo celotno razpisno dokumentacijo, ki vključuje: smernice za prijavitelje (»Guidelines for applicants«), vzorčni sporazum o nepovratnih sredstvih LIFE (»model Grant Agreement«) in vodnik za ocenjevanje projektnih predlogov (»Guide for the evaluation«).
2. Naredimo pregled stanja – pregled spletne strani programa LIFE, še posebej podatkovne zbirke LIFE projektov.
3. Čim prej si zagotovimo **dostop do spletne prijavnice** (če je na voljo za našo vrsto projekta). Za vstop v prijavnico moramo imeti uporabniški dostop na portalu **ECAS** (»The European Commission Authentication Service«), ki ga ustvarimo z registracijo na strani EU Login.
4. Če smo preverili ustreznost projektne ideje s programom in ugotovili, da ustreza, začnemo oblikovati projekt.

Doc. dr. Ana Mladenovič,
univ. dipl. inž. geol.
Zavod za gradbeništvo Slovenije

Moji ključni nasveti prijaviteljem LIFE projektov so:

1. Začeti dovolj zgodaj sestavljati vsebino in konzorcij.
2. Konzorcij naj sestavljajo partnerji, ki jih poznate. Pomembno pa je, da sodelujejo zaradi svojih kompetenc, ne zato, ker so vaši kolegi.
3. Vzpostaviti stik s slovensko LIFE ekipo na MOP.

*LIFE projekti ne nastanejo v enem mesecu, niti ne v pol leta. LIFE projekti **zorijo vsaj eno leto od izhodiščne ideje.***

Irena Likar, vodja projekta LIFE STRŽEN

Glede na moje izkušnje kakovostnega projektnega predloga ni mogoče pripraviti prej kot v pol leta in še to upoštevajoč, da mora pri pripravi sodelovati več ljudi. Sama v povprečju pripravljam kompleksnejše projektne predloge, pri katerih sodelujejo od trije do štirje partnerji, približno eno leto, pri čemer zasnovo programa LIFE dobro poznam.

Sodelovanje projektne ekipe pri pripravi projektne prijave olajša izvajanje projekta.

Najpomembnejše je, da pri pripravi projekta sodeluje oseba, ki v primeru odobritve prevzame funkcijo menedžerja projekta. To je pomembno predvsem z vidika izvajanja projekta, in sicer da se delo lahko začne takoj in se ne izgublja dragocenega časa za uvajanje in branje, kaj je treba narediti v projektu. Iz istih razlogov je zaželeno, da pri pripravi vsebin partnerskih organizacij sodeluje vsaj ena oseba, ki projektne aktivnosti pozneje tudi izvaja. Predlagam, da prijavitelji določijo eno osebo, ki ima celovit nadzor nad pripravo projekta in poskrbi tudi za povezljivost vsebin.

Reševanje okoljskega problema

Treba je jasno določiti izhodiščno stanje in grožnje naravi oziroma okoljske ali podnebne probleme.

Cilji projekta

Cilji projekta morajo izhajati iz groženj naravi oziroma okoljskih in podnebnih problemov.
Cilji morajo biti uresničljivi in jasni.

Kako rešiti problem?

Opredeliti je treba aktivnosti in ukrepe za doseg zastavljenih ciljev.

Kaj so pričakovani rezultati?

Pričakovani rezultati morajo biti konkretni, dosegljivi in kolikor je mogoče količinsko opredeljeni.
Oceniti je treba tudi vpliv projekta med njegovim trajanjem in od tri do pet let po njegovem koncu.

Finančni načrt

Pripraviti je treba natančen finančni načrt predlaganih akcij.

Kako zagotoviti manjkajoči del sredstev?

Pravočasno je treba ugotoviti, ali lahko manjkajoči del sredstev za izvedbo projekta zagotovi prijavitelj sam ali potrebuje dodatne zunanje vire sredstev. Pridobivanje sofinancerjev zahteva čas.

EU dodana vrednost

Načrtovati je treba aktivnosti za ponavljanje, nadaljevanje in/ali prenos projektnih rezultatov na druga območja/področja oziroma v druge regije/sektorje. K doseganju EU dodane vrednosti pripomore tudi zeleno javno naročanje, sodelovanje idr.

Kaj svetujejo uspešni LIFE prijavitelji?

Kaj LIFE projekti prinašajo podjetju?

Dr. Maja Zupančič Justin,
vodja raziskav in razvoja za
področje biotehnologije,
Arhel d.o.o.

LIFE projekti omogočajo sofinanciranje razvoja okoljskih tehnologij. Pri tem moramo vključevati in združevati znanja zelo različnih strokovnih področij. Poleg naravoslovnih in tehničnih tudi komunikacijske, poslovne veščine itd. Vsi se sproti učimo in pridobivamo nova znanja, ki jih sicer, v primeru manjših tržnih projektov, verjetno ne bi.

Kakšen vpliv imajo LIFE projekti na poslovanje podjetja?

LIFE projekt omogoča sofinanciranje razvoja, ne pa polnega financiranja. Finančno konstrukcijo projekta je treba skrbno načrtovati in imeti v mislih prihodnje poslovanje podjetja. Samo izvajanje projekta zelo olajša predplačilo, ki ga komisija nakaže ob podpisu pogodbe.

Spodbujanje sodelovanja gospodarstva pri iskanju okoljskih rešitev

Dr. Vesna Žepič Bogataj,
vodja laboratorija za
aplikativne materiale,
TECOS, Razvojni center

Ključne koristi so boljše sodelovanje s podjetji z različnih industrijskih področij, kakovostna izmenjava idej in tehnoloških znanj s sorodnimi ali komplementarnimi ustanovami, ki nam na koncu prinesejo vsesplošni napredek na področju uvajanja trajnih, inovativnih in visokotehnoloških rešitev v inženirskih aplikacijah orodjarske in procesno-predelovalne industrijske panoge.

Kaj je razlog, da v LIFE projektih sodelujete v tako različnih položajih (prijavitelj, podizvajalec, partner)?

Glede svoje možne vloge v okoljskem mednarodnem partnerstvu programa LIFE se navadno odločamo po naslednjih merilih: tematika projektne zasnove, izhajajoče rešitve ali pričakovani rezultati.

Če tehnološka zasnova projekta izhaja iz naše trenutne problematike, potem smo zagotovo vodilni partner. Če imamo namen prisostvovati le pri določeni okoljski problematiki, potem to pokrivamo z vlogo partnerstva. Če pa industrijski partnerji (navadno naši člani) potrebujejo tehnološko podporo pri pilotnem razvoju produktov, se partnerstvu pridružimo z vlogo podizvajalca.

Kaj svetujejo uspešni LIFE prijavitelji?

V projektno ekipo povabite zaupanja vredne partnerje

Dr. Damijan Denac,
direktor društva za opazovanje
in proučevanje ptic Slovenije

Naša izkušnja je, da se za sofinanciranje odločijo tisti, ki organizacijo in ljudi v njej že dobro poznajo na podlagi preteklega sodelovanja. Ključno je vzpostavljeno zaupanje, ki se navadno gradi več let in ni stvar enega sestanka.

Prednosti mednarodnega sodelovanja

Rok Černe,
Zavod za gozdove
Slovenije

Mednarodno sodelovanje je ključno za zbiranje dragocenih izkušenj, seznanjanje s primeri dobrih praks, prenos znanja in lažje uvajanje novih metodologij. V naši ekipi smo predvsem ponosni, da nam je v projektih na tak način uspelo združiti oba ključna načina delovanja: »od zgoraj navzdol« z mednarodnimi sporazumi, pogodbami, smernicami, strategijami in poročili ter »od spodaj navzgor« z učinkovitim reševanjem konkretne problematike na lokalni ravni in osebnim delovanjem na terenu.

Kaj je ključno pri sodelovanju z različnimi partnerji?

Po naših izkušnjah sta pomembni strpnost in potrpežljivost, zato so dobri medčloveški odnosi, profesionalnost pri delu in delovna etika ključni tako pri vsakdanjem delu kot pri reševanju nepredvidenih okoliščin. Če si vsi partnerji prizadevajo za profesionalno sodelovanje, njihovi rezultati pripomorejo k uspehu celotnega projekta. Pomemben doprinos so tudi dobro vodenje projekta in natančno opredeljene zadolžitve vsakega od partnerjev.

Kaj svetujejo uspešni LIFE prijavitelji?

LIFE kot priložnost za razvoj lokalnih skupnosti in povezovanje ključnih deležnikov

Lilijana Štefanič,
vodja projekta LIFE Kočevsko,
Občina Kočevje

S projektom smo povečali ozaveščenost prebivalstva glede onesnaženosti okolja in divjih odlagališč, pa tudi zavedanje, da v našem okolju živi edinstvena živalska vrsta (človeška ribica).

V okviru projekta smo očistili šest vodnih jam in jih tudi zaščitili z ograjami, da se prepreči nadaljnje odlaganje smeti. Uredili smo Orlovo pot in postavili tri opazovalnice, ki obiskovalcem nudijo usmerjen sprehod po Orlovi poti in okolici. Na območju Kočevske Reke smo tako postavili temelje za vzpostavitev turistične infrastrukture.

Program LIFE nam je prinesel dobro sodelovanje z institucijami, s katerimi v preteklosti nismo tako tesno sodelovali (ZGS in ZRSVN). V okviru projekta smo organizirali številne okrogle mize in predavanja, ki so bila zelo dobro obiskana tako s strani lokalne skupnosti kot tudi s strani pomembnih deležnikov in partnerjev pri projektu.

Neodobritev je priložnost za izboljšanje projektne prijave

Patricija Štor, Razvojna agencija ROD Ajdovščina

S ponovno prijavo projekta smo dobili možnost izpiliti in dodelati vsebino. Prijavnico je bilo treba popraviti, kar je lažje, kot jo na novo spisati. Projekt, ki gre skozi več postopkov prijav, nudi globlji vpogled, kar olajša njegovo izvajanje.

V fazi pred ponovno prijavo smo vsebinsko razširili idejo projekta in vanj vključili dodatne strokovne partnerje. Z vsemi partnerji smo se nato srečali na več usklajevalnih sestankih in izkoristili možnost svetovanja nacionalne kontaktne točke za program LIFE.

Kaj svetujejo uspešni LIFE prijavitelji?

Ne pozabite na deležnike

Emil Šehić, direktor podjetja ZEOS, d.o.o.

Na spreminjanje okoljskih navad pri posameznikih vplivajo dolgotrajni postopki, kjer so interesi različni, skupen je le cilj - varovanje okolja. Deležnike smo v projekte do zdaj vključevali le kot zunanje sodelavce, medtem ko jih želimo v novi prijavi vključevati tudi kot partnerje, predvsem pomembnejše.

Kdaj začnete razmišljati o deležnikih projekta in kdaj jih začnete vključevati v projekt?

V dosedanjih prijavah projektov, sofinanciranih prek mehanizma LIFE, smo pomembne deležnike začeli seznanjati s projektom in jih povezovati vanj že ob sami pripravi vsebine projekta. V zadnjem razpisu leta 2018 smo to v večjem delu začeli izvajati po potrditvi vsebine »Concept note«, torej po odločitvi EASME na prvi stopnji, da je projektna vsebina za EU pomembna in podprta.

LIFE

dokumentacija, ki ne bi vključevala deležnikov, ne obstaja. V sodelovanje usmerjajo tako pravila kot tudi sama struktura dokumentacije. Pri okoljskih težavah se pogosto vpliva na spremembo vedenja deležnikov – da pa je to dejansko lahko doseženo, jih je treba vključiti že v zelo zgodnjih fazah načrtovanja.

Kaj svetujejo uspešni LIFE prijavitelji?

Z jasnim ciljem in dobrim načrtovanjem je mogoče razviti tudi kompleksnejše rešitve v kombinaciji z različnimi finančnimi mehanizmi.

Mag. Nataša Šalaja,
nekdanja vodja
Naravnega rezervata
Škocjanski zatok

LIFE kot orodje ohranjanja Natura 2000 območij

Glavni rezultat LIFE programa v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok je, da se je tja vrnilo življenje. Velike populacije različnih živalskih in rastlinskih vrst so našle svoj dom v prvovrstno obnovljenih habitatih, večinoma Natura 2000.

DOPPS je bil v partnerstvu z Ministrstvom za okolje in prostor med pionirji programa LIFE Narava, saj smo se s projektom obnove oziroma renaturacije Naravnega rezervata Škocjanski zatok prijaviли na prvi razpis leta 2000.

Enovita obravnava celotne renaturacije območja pod okriljem programa LIFE je bilo svojevrstno zagotovilo, da je bila celotna ureditev tudi uresničena.

Čeprav LIFE tedaj še ni zahteval mreženja, se je prav v tem projektu začelo še danes tvorno sodelovanje upravljavcev severnojadranskih mokrišč AdriaWet, ki je bilo ključno pri pridobitvi njihovih izkušenj na področju renaturacije mokrišč.

Pa še LIFE po LIFE-u: eden pomembnejših izdelkov projekta je bil načrt upravljanja za obdobje 2007–2011, ki je bil hkrati eden prvih načrtov upravljanja zavarovanih območij v Sloveniji s posebnim poudarkom na primernem vzdrževanju v projektu habitatov, vzpostavljenih v okviru Natura 2000. Na tem področju je bil tudi zelo uspešno v celoti uresničen.

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) je leta 1999 od Vlade RS dobilo veliko priznanje za svoja naravovarstvena prizadevanja za zavarovanje Škocjanskega zatoka v obliki koncesijske pogodbe za upravljanje tedaj že

razglašene naravnega rezervata. S tem pa tudi velik izziv, saj je bilo treba več kot 120 hektarjev veliko območje v zelo degradiranem stanju sanirati in obnoviti, vzpostaviti habitate in ga urediti kot naravni rezervat, odprt za javnost. Država sredstev za vse to ni imela, zato je bila edina rešitev najti ustrezen finančni program za vsako fazo urejanja v okviru tedaj novih razpoložljivih virov EU. Za obnovo oziroma renaturacijo habitatov je bil to program LIFE.

Za odpravo starih okoljskih bremen v laguni je znaten delež sredstev prispevalo tudi Ministrstvo za okolje in prostor iz Sklada za vode, izvedba prvih opazovališč ob učni poti in začetne ureditve za slepe obiskovalce so rezultat projekta v okviru programa sodelovanja INTERREG Slovenija-Italija. Za izgradnjo infrastrukture za obisk pa je glavnino sredstev zagotovilo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, in sicer iz ESRR in državnih sredstev (Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013), DDV smo sofinancirali iz proračunskih sredstev in sredstev presežkov Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Sklenem lahko, da brez takega načina urejanja obnovljene in urejenega Naravnega rezervata Škocjanski zatok ne bi bilo. Celotno urejanje skupaj z načrtovanjem je trajalo 16 let, vendar smo z rezultati lahko več kot zadovoljni.

Kaj svetujejo uspešni LIFE prijavitelji?

Trdo delo žanje uspehe

Marjana Hönigsfeld Adamič,
univ. dipl. biol., vodja projektov,
LUTRA, Inštitut za ohranjanje
naravne dediščine

LIFE projekti so lep primer povezovanja med organizacijami različnih vrst, ki jih družijo skupen interes. Narava in človekovi vplivi nanjo ne poznajo občinskih, regijskih, državnih in še kakšnih meja. Ko smo snovali prvo prijavo LIFE projekta, je bilo še izjemno težko razložiti županom majhnih goriških občin, da ohranjanje vidrine populacije pomeni več kot samo povečanje števila teh zavarova-

nih živali; da pomeni tudi ohranitev naravnih vodotokov z njihovo bogato biodiverzitetjo in njihovo povezljivost, da pomeni boljši odnos prebivalcev do vode in navsezadnje tudi boljšo pitno vodo.

V projekt LIFE AQUALUTRA smo uspeli povezati vse goriške občine, kar je bilo neizmerno naporno. Takrat še nisem vedela, da župani neradi pridejo na srečanje v drugo občino, zelo radi pa sami gostijo. Torej sem se s predstavitvijo projekta odpravila k vsakemu od enajstih županov posebej – in na koncu zbrala vse partnerske podpise. Ob tem mi je skoraj odpovedalo srce, da o žrtvah v družini ne izgubljam besed. Toda uspeli smo in se nekaj naučili. Danes imamo na Goriškem lep in uspešen krajinski park z mejami naše-ga nekdanjega LIFE projekta, imamo največje sklenjeno območje Natura 2000 v državi s 14 kvalifikacijskimi vrstami ptic in 24 drugih živalskih vrst (tudi vidro), imamo tudi Vidrin informacijski in izobraževalni center AQUALUTRA.

V naslednjem LIFE projektu je bilo mnogo lažje, čeprav smo projektno območje razširili na vso Slovenijo.

Pomočnik pri izvedbi velikih ukrepov

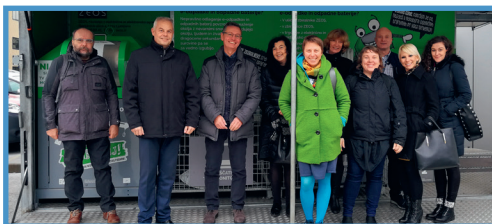
Barbara Morgan, Krajinski park Sečoveljske soline,
vodja projekta LIFE MANSALT

Oba LIFE projekta sta omogočila posege, ki brez sofinanciranja s strani Evropske komisije in Ministrstva za okolje in prostor ne bi bili mogoči. Sredstva iz programa LIFE so omogočila dolgoročno poplavno varnost celotnega območja Sečoveljskih solin in zaledja. Park, v katerem se prepleta več dejavnosti, tako lahko uspešno upravljam in s tem opravljamo svoje osnovno poslanstvo, to je zagotoviti, da bodo Sečoveljske soline na voljo tudi prihodnjim generacijam.

LIFE Krepitev zmogljivosti

Na Ministrstvu za okolje in prostor s projektom LIFE Krepitev zmogljivosti (LIFE CB SI, trajanje od 2016 do 2019) rešujemo problem nizke uspešnosti pridobivanja sredstev iz programa LIFE. Zato so naše aktivnosti usmerjene v usposabljanje prijaviteljev in njihovo medsebojno povezovanje (delavnice in dogodki) ter izboljšano promocijo programa LIFE in njegovih sinergij z drugimi evropskimi skladi.

PROBLEM

Nizka uspešnost Slovenije pri pridobivanju sredstev iz programa LIFE

CILJ

Izboljšanje učinkovitosti pri izvajanju programa LIFE

REŠITEV

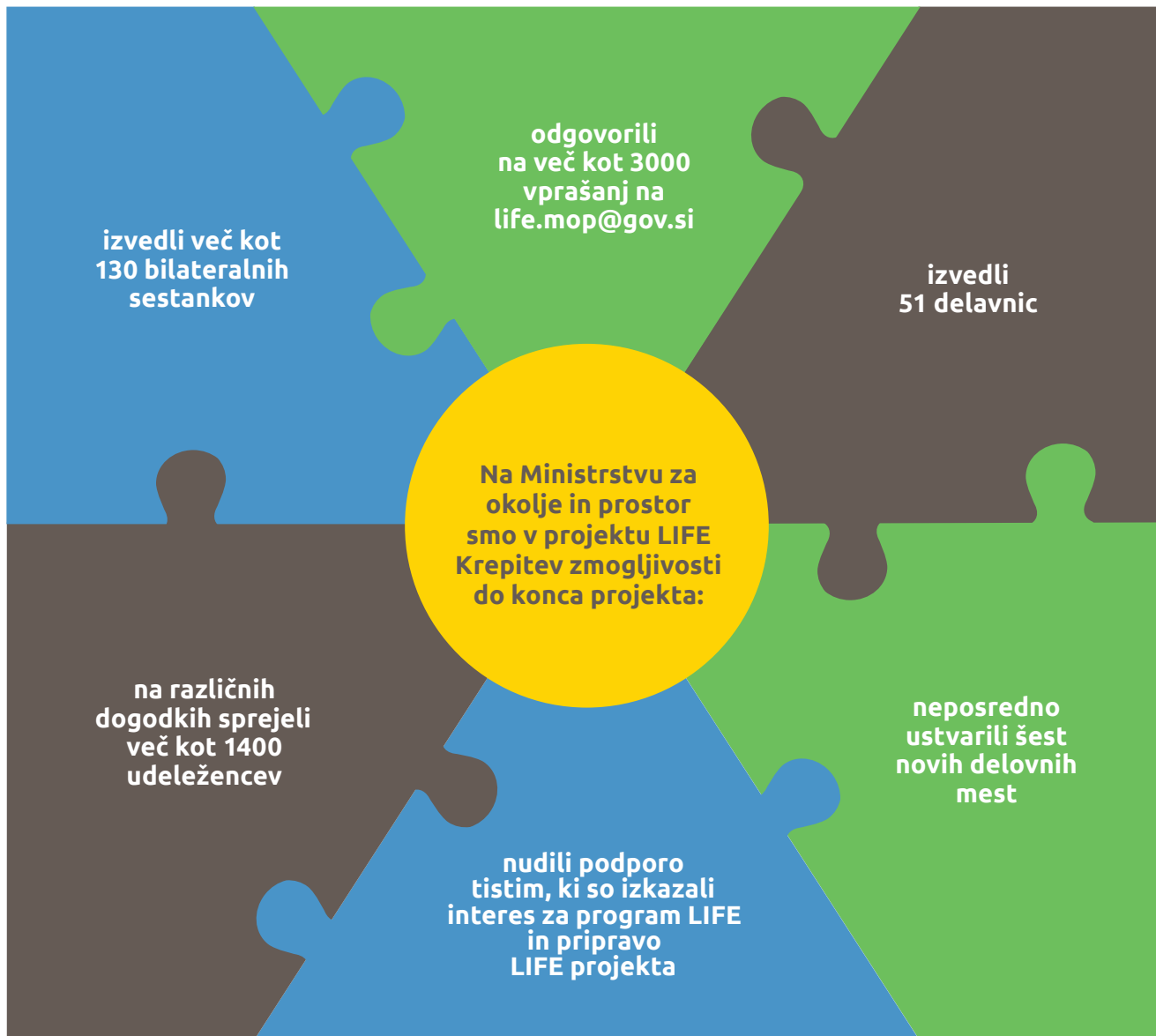
Aktivnosti in ukrepi

PRIČAKOVANI REZULTATI

Več uspešnih projektnih prijav

Rešitev in rezultati

Trajnost in prenosljivost rezultatov

Kje lahko izvemo več?

Spletna stran LIFE Slovenija:

<https://lifeslovenija.si/>

Spletna stran programa LIFE:

<http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

Povezava do prijavnice eProposal:

<https://webgate.ec.europa.eu/eproposalWeb/>

Zbirka slovenskih LIFE projektov:

<https://lifeslovenija.si/life-v-sloveniji/>

Zbirka vseh LIFE projektov:

<http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm>

Iskanje partnerjev, mreženje in izmenjava idej:

<https://lifeslovenija.si/portal/>

***Pravočasno**
preberite razpisno
dokumentacijo in
čim prej začnite pripravo
svojega projektnega
predloga!*

Okolje potrebuje svoj LIFE!

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Brošuro smo izdali v okviru projekta LIFE Krepitev zmogljivosti (LIFE14 CAP/SI/000012), ki je sofinanciran iz sredstev LIFE, finančnega instrumenta Evropske unije za Okolje in podnebne spremembe.

